

6.07 DYSLEXIEPROTOCOL

Vastgesteld directiebestuur : 12 april 2011
Vastgesteld bestuur : 17 mei 2011
Advies GMR : 30 mei 2011
Geactualiseerd : 9 april 2015

Inleiding

Op iedere school zijn er leerlingen waarbij de lees- en of spellingontwikkeling vertraagd verloopt. Wanneer er sprake is van een vertraagde lees- en/of spellingontwikkeling wordt er al vrij snel aan dyslexie gedacht. Echter niet ieder kind met lees- en/of spellingproblemen is dyslectisch. Daarvoor moet er een uitgebreid onderzoek worden gedaan door een GZ-psycholoog. Wanneer de diagnose dyslexie eenmaal is vastgesteld, heeft het kind recht op bepaalde aanpassingen. In dit protocol worden de afspraken, die gemaakt zijn binnen stichting CBO Zeist e.o. rondom dyslexieonderzoek, eventuele aanpassingen en behandeling beschreven.

Wat is dyslexie?

Dyslexie is 'een stoornis die gekenmerkt wordt door een *hardnekkig* probleem met het aanleren van het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau' (definitie van Stichting Dyslexie Nederland). De hardnekkigheid van de leesproblemen is een belangrijke aanwijzing voor dyslexie. Dit is pas aan te tonen als de leesproblemen zijn gesignaleerd en aangepakt met behulp van het onderwijsprotocol leesproblemen en dyslexie. Wordt hiermee geen vooruitgang geboekt, dan noemt men dit *didactische resistentie*. Van didactische resistentie is sprake als er systematisch een half jaar lang, tenminste driemaal per week twintig minuten extra instructie is gegeven voor het technisch leren lezen door een leerkracht of remedial teacher.

Het signaleren van dyslexie

Het signaleren van leesachterstanden begint bij de leerkracht en de intern begeleider. Daartoe wordt gebruik gemaakt van het stappenplan dat beschreven wordt in het "Protocol leesproblemen en dyslexie" van Hanneke Wentink, Ludo Verhoeven en Maud van Druenen. Diverse keren vindt er in een schooljaar een signalering plaats. Aan de hand van deze signaleringen wordt bekeken wat de kinderen aan extra instructie en oefening nodig hebben om de doelen voor het lees- en spellingonderwijs te behalen. Wanneer een kind, ondanks de vele extra instructie en oefening, de doelen niet behaalt, kan er mogelijk aan dyslexie gedacht worden.

De begeleiding in de verschillende groepen ziet er globaal als volgt uit:

- In groep 1 en 2 wordt er diverse keren in een jaar bekeken hoe het gaat met de taalontwikkeling en de ontwikkeling van het fonemisch bewustzijn van het kind. De zogenaamde risicokinderen krijgen extra begeleiding inoefening. Er wordt expliciet aandacht besteed aan het fonemisch bewustzijn en aan de woordenschatontwikkeling.
- In groep 3 vinden de hoofdsignaleringen plaats. Dit zijn de herfst-, winter-, lente- en zomersignalering. Wanneer een kind tijdens een van de signaleringen uitvalt op een of meerdere onderdelen, krijgt het vervolgens extra instructie en wordt er extra geoefend. De oefening kan op school, maar ook voor een deel thuis plaatsvinden.
- In groep 4 tot en met 8 vindt er minimaal tweemaal per jaar een signalering plaats. Kinderen die uitvallen krijgen extra instructie en er wordt extra geoefend.

Dyslexieonderzoek

Wanneer er op grond van de signaleringen een vermoeden is van dyslexie kan er een dyslexieonderzoek worden afgenomen. Hierbij zijn er twee mogelijkheden:

1. Er is een vermoeden van enkelvoudige ernstige dyslexie

Vanaf 2009 wordt de diagnose en behandeling van kinderen met enkelvoudige ernstige dyslexie door de zorgverzekering bekostigd. Er moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Er mag naast de dyslexie geen andere belemmering bij het kind een rol spelen en in 2010 kunnen kinderen van deze regeling gebruik maken als de dyslexiezorg begint voor de 10^e verjaardag. Elk kalenderjaar wordt de grens 1 jaar opgetrokken zodat in 2013 alle ernstig dyslectische kinderen van 7 jaar of ouder in de basisschool in aanmerking komen voor de behandeling.

Bij het vermoeden van ernstige enkelvoudige dyslexie dient een deskundige ingeschakeld te worden die de diagnose stelt. Ook de behandeling, die op de diagnose volgt, moet aan diverse voorwaarden voldoen. De zorgverzekeraar stelt in een aantal situaties voorwaarden aan die deskundige en aan de behandelaar, of heeft via een contract afspraken gemaakt met instellingen die deze zorg bieden. De schoolbegeleidingsdienst Eduniek heeft met veel verschillende zorgverzekeraars een contract afgesloten. Eduniek heeft medewerkers in dienst die de onderzoeken mogen uitvoeren.

Om kinderen aan te melden voor een dyslexieonderzoek (en mogelijk gevolgd door behandeling) wordt er eerst een en ander van de school verwacht. De criteria die vanuit Eduniek worden gesteld zijn als volgt:

- Goed lees- en spellingonderwijs.
- Intensieve extra begeleiding voor lezen (en spelling). De intensieve extra begeleiding moet minimaal 3x per week, 20-30 minuten, gedurende minimaal 6 maanden worden gegeven. Deze begeleiding kan door de leerkracht, RT-er, of leesspecialist worden gegeven. Het mag in een klein groepje van max. 3 leerlingen gebeuren. Het moet wel duidelijk **extra** zijn. D.w.z. naast de dagelijkse instructie voor de groep.
- Er zijn drie toetsmomenten tijdens deze extra begeleiding. Aan het begin, in het midden en aan het einde. Er moeten landelijk genormeerde toetsen afgenomen worden. Als uit deze toetsgegevens blijkt dat er tijdens de intensieve extra begeleiding onvoldoende vooruitgang is geboekt kan de leerling aangemeld worden voor verder onderzoek. Onvoldoende vooruitgang blijkt uit herhaalde E-scores op woordleestoetsen **of** herhaalde E en D-scores op de woordleestoetsen met herhaalde percentielscores van <10 op het PI dictee.

2. Er is een vermoeden van dyslexie, maar de achterstanden zijn niet groot genoeg of er is bij het kind, naast de leesproblemen, nog sprake van een andere belemmering

Deze groep kinderen worden op school behandeld als zijnde dyslectisch. Deze kinderen mogen gebruik maken van alle extra voorzieningen die gelden voor dyslectische kinderen. Door de school zal geen actie ondernomen worden om deze kinderen te testen, omdat een officiële dyslexieverklaring voor een basisschool niet nodig is. Een basisschool biedt namelijk lees- en spellingbegeleiding en biedt daarnaast alle voorzieningen die nodig zijn om met dyslexie toch mee te kunnen komen, bijvoorbeeld compensatie in tijd, vergroten van teksten, voorlezen van teksten, enz.

Wanneer ouders willen dat er een dyslexieonderzoek wordt afgenomen, zullen zij dit zelf aan moeten vragen en bekostigen. Er zijn verzekeringen die een dyslexieonderzoek vergoeden. Wanneer een extern bureau daarnaar vraagt, zal de school gegevens van het kind leveren.

Gevolgen van een dyslexieverklaring

Wanneer er bij een kind dyslexie is vastgesteld of wanneer de school het sterke vermoeden heeft dat er sprake is van dyslexie, komt het kind in aanmerking voor extra zorg en begeleiding:

- Er wordt met het kind gewerkt aan *acceptatie en begrip*. Het is belangrijk dat dyslectische kinderen hun beperking accepteren en daarvoor is begrip van het probleem nodig, zowel voor het kind als voor zijn directe omgeving.
- Er wordt gezorgd voor *compensatie*. Teksten worden bijvoorbeeld voorgelezen, teksten worden vergroot, meer tijd voor het maken van toetsen, enzovoort.
- Er wordt *dispensatie* verleend. Het kind hoeft bijvoorbeeld niet hardop te lezen in de groep, het kind moet minder werk maken, enzovoort.
- Er wordt extra hulp geboden voor spelling en/of lezen. Deze hulp kan in de groep door de leerkracht geboden worden of anders buiten de groep door een ondersteunende leerkracht of remedial teacher. Per leerling wordt een dyslexiekaart gemaakt waarop de specifieke afspraken staan voor het kind. Daarnaast wordt er voor een kind een individueel of groepshandelingsplan opgesteld, waarin vermeld staat welke hulp er op welk vakgebied geboden wordt aan het kind. Ouders worden regelmatig geïnformeerd over de vorderingen van hun kind.

Hulpmiddelen

Er zijn diverse hulpmiddelen in de handel voor dyslecten. Zo heb je bijvoorbeeld de readingpen, diverse compenserende computerprogramma's, de daisyspeler, enzovoort.

Wanneer het lezen van teksten een probleem is voor een kind, kan er vanaf groep 6 geadviseerd worden om een daisyspeler aan te schaffen. Deze daisyspeler moet door de ouders zelf aangeschaft worden, omdat het kind er ook thuis en in het voortgezet onderwijs gebruik van zal maken. De c.d's voor de daisyspeler worden door de school besteld bij Dedicon. Er zijn diverse zorgverzekeraars die de aanschaf van een daisyspeler vergoeden.

Verder kan er gebruik gemaakt worden van compenserende computerprogramma's.

Op de basisschool is het gebruik van compenserende computerprogramma's echter niet noodzakelijk en deze programma's (bijvoorbeeld Sprint of Kurzweil) worden **niet** door de school aangeschaft. Veel methodes leveren tegenwoordig software waarbij bijvoorbeeld voorgelezen kan worden. Daarnaast moeten er geen grote stukken tekst gelezen worden in het basisonderwijs en worden de teksten vaak samen gelezen. Wat betreft de spelling volstaat op de basisschool de spellingcontroller in Word. Wanneer ouders een compenserend computerprogramma als Sprint aan willen schaffen, moeten zij dit zelf bekostigen. Tevens moeten zij zelf zorgdragen voor het scannen van teksten en dergelijke.